

Opinia Wydziału Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego w sprawie Sułkowskich o dostawę galmanu.

Or. Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego, sygn. WP I 58, s. 132–137.

Edycja krytyczna: Mateusz Mataniak.

15 I 1823

[s. 132]

Posiedzenie 47
Wydział Profesorów i Doktorów Prawa.

Działo się w Krakowie przy ulicy Grodzkiej, w Kolegium Jurydycznym, dnia 15 stycznia 1823 r.

Obecni: Wielce Wielmożni Augustyn Boduszyński – prezydujący¹; Hoszowski², x. Dobiecki, Matakiewicz³, Jankowski⁴ – Profesorowie i Doktorowie Prawa.

W sprawie Sylwestra i Agnieszki Rathów przeciwko Jaśnie Oświeconym Janowi i Ludwice książętom Sułkowskim, od dwóch wyroków Trybunału I Instancji de datto 26 października 1822 r. [s. 133] i Sądu Apelacyjnego de datto 28 grudnia 1822 r. w przedmiocie wykonania kontraktów de datto 12 października i 5 stycznia 1821 r. o galman w dobrach Płoki znajdujący się, zawartych, uznania ważności zajęcia tegoż, zapłacenia kary ugodnej, dopuszczenia komisji na grunt, do wybadania okoliczności znieważających kontrakt i sprzedaż galmanu obcym, i podniesienia złożonej kaucji w sumie 1800 złp. A ze strony Rathów w przedmiocie uznania nieważności wspomnianych kontraktów lub ich rozwiązania i dopuszczenia dowodu ze świadków, na facta przez nich przytaczane, zapadłych, o dozwoleńie wprowadzenia tej sprawy, co do kategorii uznanych kontraktów przez sądy za ważne, do Sądu III Instancji, przez prośbę de datto 6 grudnia 1822 r. do L. 752 do Uniwersytetu odwołujących się.

¹ Augustyn Boduszyński (1778–1843) - w latach 1811/12–1816/17 prof. prawa kanonicznego i kryminalnego; 1817/18–1829 prof. prawa rzymskiego i feudalnego; dziekan Wydziału Prawa 1816/17–1819/20. P. Żukowski, *Profesorowie Wydziału Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego*, t. II: 1780–2012, red. D. Malec, Kraków 2014, s. 31–32.

² Mikołaj Hoszowski (1778–1828) – w latach 1817/18, 1824–1828 zastępca prof. w katedrze umiejętności politycznych, 1818/19–1823 prof. umiejętności politycznych; 1824 dziekan Wydziału Prawa UJ. *Ibidem*, s. 189–190.

³ Antoni Matakiewicz (1784–1844) – w latach 1825–1844/45 prof. prawa kryminalnego i procedury sądowej; dziekan Wydziału Prawa 1835/36–1836/37, 1839/40–1840/41; rektor UJ 1837/38–1838/39. *Ibidem*, s. 331–332.

⁴ Józef Jankowski (1781 lub 1790–1847) – w latach 1817, 1829–1830 zast. profesora w katedrze prawa natury i prawa kanonicznego, 1830–31 prof. tamże; w latach 1818–1829, 1831–1847 prof. w katedrze filozofii na Wydziale Filozoficznym, 1837/38–1838/39 dziekan Wydziału Filozoficznego. *Ibidem*, s. 199–200.

Wydział Profesorów i Doktorów Prawa zważywszy nayprzód, iż Trybunał I Instancji wyrokiem swym de dato 26 października 1822 r. orzekł ważność kontraktów w mowie będących, lubo nie były w dwóch egzemplarzach spisane, z powodu iż strony obydwie jeden i tenże sam interes w nich mają, tudzież iż kontrakty takowe przez odstawienie 299 lub [s. 134] 625 korcy galmanu weszły w wykonanie. Wniosek zaś drugi Rathów, że kontrakty takowe, gdyby były ważne zawarte, rozwiązanymi być winny, przez odmówienie dalszego odbierania galmanu i płacenia za niego, dlatego że żądanie to przez skargę wniesionym nie było, uchylił. Zważywszy po wtóre, że Sąd Apelacyjny dnia 28 listopada 1822 r. oparłszy się na tychże samych, wyrok a quo co do tego punktu zupełnie zatwierdził. Zważywszy po trzecie, że kontrakty te strony spór wiodące i sądy wyrokujące uważają za akta z podpisem prywatnym, względem których prawo w art. 1325 KC stanowi, iż akta z podpisem prywatnym zawierające umowy obustronne tyle tylko są ważne, ile sporządzone były w tylu oryginałach, ile jest stron mających interes oddzielny, a tak sądy uznając wspomniane kontrakty, które tylko na jedną rękę były spisane, za ważne, minęły się z przepisem prawa dopiero wspomnianym, bo zasady wyroków, jakoby a) strony kontraktujące jeden i tenże sam interes miały; b) jakoby kontrakty w mowie były [s. 135] wykonane, są mylne, gdyż ad a) książęta Sułkowscy mieli interes nabycia galmanu, a Rathowie mieli interes nabycia pieniędzy. Ad b) gdyż przeistoczona jest przez sądy ustawa a dalszym art. 1325 KC, który stanowi: brak wzmianki, że oryginały sporządzone były na dwie, na trzy ręce itd., nie może być zarzucony przez tego, który wykonał ze strony swojej umowę w akcie zawartą, artykuł bowiem ten wymaga dwóch warunków do ważności kontraktu: 1-mo aby był spisany na tyle egzemplarzy, ile jest stron oddzielny interes mających; 2-do aby na każdym oryginale wzmianka uczyniona była o liczbie egzystujących oryginałów. Dalszy przepis artykułu powołanego nie dopuszcza tego, który ze swej strony wykona zobowiązanie, do zarzutu, iż na oryginałach brakuje wzmianki ilości tychże, lecz nie zabrania mu wnosić zarzutu o nieważności umowy, z powodu, że między dwoma stronami oddzielne interesy mającymi jeden tylko oryginał z podpisem prywatnym był sporządzony. Zważywszy po czwarte, iż prawodawca w art. 1325 KC [s. 136] tego tylko nie dopuszcza do zarzutu brakującej wzmianki o liczbie egzemplarzy, który wykonał ze strony swojej umowę w akcie zawartą. Sądy zaś wolę prawodawcy zmieniły, przemieniając aktualne wykonanie umowy w rozpoczęcie wykonania onejże, które nie jest samym wykonaniem, gdyż właśnie książęta Sułkowscy żądają wykonania. Wykonanie kontraktu w mowie będącego, na przeciąg czasu sześćioletni, zatem po upłynieniu sześciu latach od zawartego kontraktu, nie mogliby Rathowie zarzucać wzmianki na oryginałach kontraktu o liczbie tychże. Zważywszy na koniec, że przepisana formalność kontraktom z podpisem prywatnym w art. 1325 KC jest zagrożona nieważnością, gdy zaś uznając kontrakty w mowie będące, którym na tej formalności zbywa, za ważne, obraziły wspomniane prawo. Dla czego Wydział Profesorów i Doktorów Prawa [s. 137] stanowi, iż odwołanie się w tej sprawie do Sądu III Instancji co do kategorii uznanych kontraktów przez sądy a quibus za ważne, ma miejsce.

[Podpisy] Boduszyński, Jankowski.

[cytowane przepisy: Kodeks Cywilny Napoleona, art. 1325]

[hasła: zapłata, dostawa galmanu, dokument z podpisem prywatnym, rekurs do Sądu III Instancji]